

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Regiodagen Gemeentefinanciën 2015

Impressies van de Regiodagen Gemeentefinanciën 2015

Op donderdag 25 juni vond in Zwolle de aftrap plaats van de Regiodagen Gemeentefinanciën 2015.

Deze dagen zijn bestemd voor hoofden, financieel medewerkers en specialisten, om te informeren maar óók om te inventariseren wat er zoal leeft en speelt bij medeoverheden.

In het *plenaire* gedeelte stond het informeren over de stand van zaken rondom de verruiming van het lokaal belastinggebied centraal en een paneldiscussie over hoe je als accountant in samenspraak met de zorgaanbieder kunt zorgen voor financiële rechtmatigheid.

Na de opening van Sabine Galjé (hoofd Financieel Informatie Stelsel), die aanstipte dat het ministerie blij is met deze grote opkomst, introduceerde zij drie financieel specialisten op het gebied van lokale belastingen om de zaal mee te nemen in de laatste stand van zaken rondom de verruiming van het lokaal belastinggebied. De zaal had gemengde gevoelens bij de verruiming, niet iedereen was even enthousiast over de plannen van de staatssecretaris van Financiën.

Daarna was het de beurt aan Tom van der Lelij (senior adviseur afdeling Financiën en Informatie Stelsel) om de zaal in vogelvlucht mee te nemen door alle thema's die deze dag aan bod zouden komen. Dit ging gepaard met interviews, stellingen en video's. De onderwerpen die onder andere de revue passeerden waren verdelen, begroten en

verantwoorden, sociaal domein en staatssteun. Tom wist samen met zijn collega's de zaal te betrekken, te enthousiasmeren en vooral op een ludieke wijze de deelnemers deelgenoot te maken van de belangrijkste financiële thema's dit jaar.

Hierna nam Sabine Galjé het stokje weer over om de zaal mee te nemen in een paneldiscussie over financiële rechtmatigheid in het sociaal domein. Het panel bestond uit de voorzitter van de commissie BBV, de VNG, een gemeente accountant en een zorgaanbieder. De discussie had tot doel de deelnemers bewust te maken van wat financiële rechtmatigheid is, ze te informeren over de modeloplegger en de controleprotocollen die ontwikkeld zijn en ze te stimuleren in samenspraak met de gemeentelijke accountant en de zorgaanbieder tot goede afspraken te komen.

Daarna zorgde koffie en koek ervoor dat de energie weer kon worden opgeladen voor de eerste workshopronde.

Hieronder volgen een aantal bevindingen van de gehouden workshops.

Workshop Meicirculaire en tweede fase groot onderhoud

In drie geanimeerde sessies is gesproken over de drie belangrijkste onderwerpen uit de meicirculaire. Naar aanleiding van de aanstaande periodieke evaluatie van de normeringssystematiek klinkt de roep om meer stabiliteit aan te brengen in het systeem van de normeringssystematiek (de accessen). Stabiliteit vergroot de mogelijkheid om op een vertrouwenwekkend wijze een deugdelijk meerjarenbeleid te ontwikkelen. Er werden door de deelnemers uiteenlopende suggesties gedaan om deze stabiliteit te vergroten, waaronder het (meerjarig) vastzetten van de accessen. Bij de tweede fase van het groot onderhoud is er met name aandacht voor het besluit om de verandering in het cluster Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing gedeeltelijk door te voeren. Met belangstelling wordt uitgekeken naar de uitkomsten van het vervolgonderzoek. Bij de decentralisaties komt naar voren dat de meicirculaire de begrotingsbedragen weliswaar juist in beeld brengt, maar weinig mogelijkheden biedt voor een analyse van verschillen met eerdere circulaires en veranderingen tussen begrotingsjaren. Latere internetmededelingen – waaronder de VWS-publicatie over jeugd van een dag eerder – leveren daarvoor extra mogelijkheden. Er wordt stil gestaan bij de effecten van de invoering van nieuwe verdeelmodellen, die worden beperkt tot maximaal 15 euro nadeel per inwoner per jaar. Enkele gemeenten merken op grotere nadelen te ondervinden door bijvoorbeeld kortingen op de macrobedragen en gemeentespecifieke veranderingen. De overgangsregeling heeft niet die brede reikwijdte.

Workshop Beheersing EMU saldo

Na een spetterende aftrap van het thema Europa in het plenaire deel liepen de drie workshops EMU-saldo vol tot zo'n 25-30 man per keer. In de workshop is de relevante regelgeving (Stabiliteits- en Groeipact, Wet Hof, afspraken Bofv) toegelicht en zijn de verschillen in de financiële stelsels van Europa en de gemeenten nader verduidelijkt. Van de uitnodiging om mee te denken in de beheersing van het EMU-saldo werd gebruik gemaakt: Zo werd verzocht de EMU-referentiewaarden tijdiger bekend te maken (in de meicirculaire i.p.v. de september-circulaire) en bij voorkeur voor een langere periode, bijvoorbeeld de regeerperiode. Om de voorspellende waarde van de EMU-enquête te bevorderen, is aangeraden om de EMU-enquête los te koppelen van de begroting en bijvoorbeeld om het half jaar te herhalen. Verder werd de keuze om een geprognosticeerde balans verplicht op te nemen in de begroting onderschreven.

Workshop vernieuwing van het BBV

De vernieuwing van het BBV leeft. Dat kan in ieder geval worden opgemaakt uit de vele deelnemers aan de workshops over dit onderwerp. Tijdens deze workshops werd ingegaan op de aanleiding tot de vernieuwing, de uitwerking van de adviezen uit het vernieuwings-rapport en hoe nu verder? Sommige van de aanwezigen kenden de voorstellen al goed en voor anderen waren ze nog zo goed als nieuw. Niet ieder voorstel bleek ook direct op volledige sympathie te kunnen rekenen en ook was niet altijd duidelijk hoe ze in de praktijk uitwerkten.

In dat kader werd er ook uitgekeken naar de beschrijvende brochure: Hoofdlijnen Besluit Begroting en Verantwoording, welke de voornemens tot verwerking van de adviezen en de consequenties voor het BBV weergegeven. De meegenomen gedrukte en ter plaatse uitgeelde brochures waren dan ook al snel op, maar staan ook op internet geplaatst. Tevens hoopt men op meer technische uitleg in de aankomende Septembercirculaire, bijvoorbeeld over de toerekening van de overhead of de set beleidsindicatoren die moet worden opgenomen. Daar zal gehoor aan worden gegeven omdat het natuurlijk belangrijk is dat gemeenten voldoende tijd hebben voor de implementatie. De formele consultatieronde start naar verwachting in september.

Maar het idee dat gemeenten zichzelf meer vergelijkbaar moeten maken werd niet ter discussie gesteld!

Workshop verantwoord bezuinigen

De workshop 'Verantwoord bezuinigen' trok zo'n 25 deelnemers per keer. De vraag wat verantwoord bezuinigen eigenlijk is, legde het verschil in opvatting tussen de ambtenarij en de politiek bloot. Opvallend is dat het snijden in eigen vlees meerdere keren als een goed voorbeeld van verantwoord bezuinigen genoemd wordt. Met het overdoen van sportgelegenheden aan derden zijn de ervaringen zeer verschillend: van dramatisch tot positief. Er dient in ieder geval goed gemonitord te worden. Verder is er aandacht besteed aan de begrotingsanalyse 2015 die te vinden is op www.Rijksoverheid.nl Sommige gemeenten blijken al gebruik te maken van deze begrotingsanalyse, anderen zijn hierin wegwijs gemaakt tijdens deze workshop.

Workshop Staatssteun

Aan de workshops staatssteun namen kleine, maar actieve groepen gemeenteamttenaren deel. Tijdens de workshops zijn niet alleen de algemene principes van het staatssteunrecht en de procedures besproken, maar aan de hand van ingebrachte casuïstieken hebben het 'Kenniscentrum Europa decentraal' en het 'Coördinatiepunt staatssteun decentrale overheden' op een praktische manier de gemeenten kunnen wijzen op de risico's en de oplossingen. Het staatssteunrecht biedt veel mogelijkheden, bijvoorbeeld in de vorm van vele vrijstellingen. Met de vraag of deze vrijstellingen kunnen worden toegepast kunnen gemeenten in eerste instantie terecht bij Europa decentraal. Sommige aanwezigen waren verrast over de reikwijdte van het begrip staatssteun. Zo hebben gemeenten ook te maken met staatssteun bij grondtransacties, sportcentra en luchthavens. Dat was ook het doel van de workshop. Het is niet noodzakelijk om alle ins & outs van de regelgeving te kennen. Het is belangrijk dat de aanwezigen een signaalfunctie ontwikkelen.

Workshop De participatiewet een financieel risico voor uw gemeente?

De presentatoren van IROKO en de gemeente Meppel vonden een aandachtig gehoor bij de uitleg van de Participatiewet en de mogelijke financiële impact van de Participatiewet voor gemeenten en het SW-bedrijf.

De presentatoren van IROKO en de gemeente Meppel vonden een aandachtig gehoor bij de uitleg van de Participatiewet en de mogelijke financiële impact van de Participatiewet voor gemeenten en het SW-bedrijf.

Na een gedegen toelichting op de belangrijkste feiten en mogelijke risico's welke gemeenten lopen kwamen deelnemers met hun lokale casussen en vragen. Dit bood de mogelijkheid voor de deelnemers om de interactie te zoeken en te leren van elkaars aanpak of juist dilemma's waarvoor zij zich gesteld voelen staan. De SW-instroom droogt op en daarvoor in de plaats komen de garantiebanen en beschut werk. De financiële bijdrage vanuit het Rijk loopt ieder jaar verder terug. Zonder maatregelen leidt dit tot forse tekorten bij gemeenten. Interessant was de aanpak van de gemeente Meppel welke drie mogelijke scenario's had uitgewerkt voor de toekomst van het SW-bedrijf van de regio.

Aanbod BZK

BZK biedt de mogelijkheid om de financiële veranderingen bij een vijftal gemeente op grond van de Participatiewet/afbouw WSW in beeld te brengen. Hierbij brengt IROKO de huidige situatie in beeld (op basis van openbare bronnen) om te vervolgens te kijken welk (financieel) risico de gemeente loopt als gevolg van de afbouw van de WSW en de Participatiewet. Hierin wordt ook de meicirculaire betrokken. Indien de belangstelling groter is dan vijf gemeenten dan doen we dit op basis van een werkatelier. Belangstellende kunnen zich melden voor 1 augustus aanstaande bij sanne.damhuis@minbzk.nl.

Workshop Sturing Monitoring en verantwoording Sociaal Domein

Er was veel belangstelling voor het vraagstuk sturing, monitoring en verantwoording. Deelnemers waren met name geïnteresseerd in een best practice of een leidraad van de VNG hoe men de sturing, monitoring en verantwoording het beste zou kunnen inrichten. Met name een lijst van duidelijke indicatoren waarop de sturing op het sociaal domein kan of zou moeten plaatsvinden was gewenst.

Belangrijk wat aan de orde komt is dat de omgeving van de gemeente snel verandert en dat dit ook verandering vraagt van de medewerkers die bij de gemeente werken, zeker ook voor de financiële professionals. Naast de veranderen attitude en vaardigheden gaat het ook om het vakmanschap en de veranderende behoefte van de Planning & Control cyclus. Hierover is gediscussieerd en zijn vanuit de workshop ideeën opgehaald. De Famo zal aan deze onderwerpen in het najaar via bijeenkomsten nog de nodige aandacht besteden.

Workshop Financieel Toezicht anno 2020

Tijdens de workshop werden eerst de kaders van het huidige financieel toezicht door de provinciale toezichthouders geschetst. Om vervolgens aan de deelnemers te vragen welke veranderingen zij wenselijk achtten en welke voor- en nadelen hieraan kleven. Dit leverde een levendige discussie op omdat sommige deelnemers het toezicht wilden afschaffen (volstaan kon worden met het voorschrijven van objectieve kengetallen om de financiële positie te duiden) en andere deelnemers pleitten voor een strenger toezicht dat zich op meer aspecten zou richten dan het structurele en reële evenwicht in het begrotingsjaar. Wat ook bijdroeg aan de levendigheid van de discussie was de aanwezigheid van toezichthouders van de provincies Overijssel, Drenthe, Groningen, Gelderland en Noord-Holland en Friesland. Zij waren zeer geïnteresseerd in de opvattingen van de deelnemers.

De commissie Vernieuwing BBV heeft de vragen opgeworpen of het financiële toezicht voldoende eenduidig wordt uitgevoerd en of de toezichthouder niet

meer als adviseur moet optreden en inzicht moet geven in de financiële positie van gemeenten. De inbreng van de deelnemers tijdens de workshop helpt bij het beantwoorden van deze vragen. Eind september zal over het Financieel Toezicht 2020 een rondetafelconferentie worden georganiseerd.

Workshop CPB Masterclass: het effect van financiering op gemeentelijk beleid

Samen met het CPB heeft het ministerie van BZK inspirerende workshops gegeven over de sturende werking van een rijksuitkering. Het geld uit het gemeentefonds is vrij besteedbaar, maar uit onderzoek van het CPB blijkt dat veranderingen in de vaste uitkering het gemeentelijk beleid beïnvloeden. Veel deelnemers herkennen het beeld en sommigen zien een verruiming van het belastinggebied als een manier om een betere afweging op lokaal niveau te stimuleren. Er worden suggesties gedaan om het fonds in de toekomst aan te passen: 'Gebruik het fonds voor

financiering van de wettelijke taken van gemeenten, en laat de andere taken bekostigen door de gemeente zelf'. Ook de kostenoriëntatie wordt ter discussie gesteld. Anderen vinden de huidige werking van het fonds prima. Er is een brede behoefte aan meer zekerheid over de hoogte van de algemene uitkering, die nu tussen verschillende circulaire veranderingen kan hebben. Al met al: een gemêleerd beeld en soms zeer levendige discussies.

Natuurlijk was er ook gedurende de dag tijd ingepland om met elkaar na te praten over de workshops en overige ervaringen met elkaar uit te wisselen. Dit gebeurde dan ook tijdens de koffiebreaks, lunch en de afsluitende borrel.

De presentaties zijn [hier](#) terug te vinden. Heeft u vragen dan kunt u deze uiteraard stellen via PostbusRegiodagen@minbzk.nl

Wij zijn blij dat u de Regiodagen Gemeentefinancien zo massaal heeft bezocht en zien u dan ook graag terug op de volgende editie!

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Directoraat-Generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties
Directie Bestuur, Democratie en Financiën

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20011 | 2500 EA | Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Juli 2015 | 86185